



# Dokument nr. 8:73

(2002-2003)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Hallgeir H. Langeland, Kjetil Bjørklund og Karin Andersen

**Forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Hallgeir H. Langeland, Kjetil Bjørklund og Karin Andersen om en revisjon av energiloven for å inkludere miljøformål i energiloven, få bedre styring med svingningene i energiprisen og å få kontroll over de bredere strukturendringene som liberaliseringen har utløst**

Til Stortinget

## BAKGRUNN

Olje- og energiminister Einar Steensnæs (KrF) varsler i media (5. januar 2003) at departementet er i gang med å utrede endringer i energiloven etter prisøkningene som har rystet norske strømkunder vinteren 2002-2003. Han sier i denne forbindelse til NRK:

"Hovedmålet er å sørge for at vi til enhver tid har nok energi til en rimelig pris. Dette har stor betydning for økonomien til privathusholdningene, og det har også stor betydning for industrien."

Forslagsstillerne mener at etter vinterens erfaringer, og etter 12 år med liberalisering av energimarkedet, er det behov for en helhetlig gjennomgang av energiloven i form av en stortingsmelding om energiforsyning- og sikkerhet.

Den dynamikken i retning av privatisering, sentralisering og internasjonalisering av kraftsektoren som energiloven har utløst, reiser en rekke grunnleggende spørsmål som aldri har blitt grundig diskutert av offentligheten eller de folkevalgte. Det bør klargjøres hvordan lovverket eventuelt kan endres slik at denne utviklingen kan komme under kontroll. I denne sammenheng må begrensninger og konfliktområder i forhold til EØS/ESA utredes.

For at en slik gjennomgang skal tilrettelegge for

et mest mulig helhetlig regelverk, bør hovedmålet utvides til å inkludere miljøhensyn i lovens formålsparagraf og i sterkere grad bidra til omlegging til nye fornybare energikilder. Forslagsstillerne viser i denne sammenheng til Innst. O. nr. 112 (2000-2001) - innstilling fra energi- og miljøkomiteen om lov om endringer i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. (energiloven) hvor Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre konstaterte et behov for en mer helhetlig gjennomgang av energiloven. Dette gjaldt særlig lovens formål og bestemmelser sett i forhold til utviklingen når det gjelder miljøhensyn, nye fornybare energikilder, utbygging av vannbåren varme mv. Disse partiene foreslo på den bakgrunn en gjennomgang av energiloven og bad om at det eventuelt ble fremmet lovendringer som sikrer at en kan se flere energikilder i sammenheng og som tar hensyn til utviklingen innen nye fornybare energikilder, utbygging av vannbåren varme mv. Lovens fokus er på produksjon, overføring og omsetning, og det trengs revisjon av regelverket på alle disse områdene. Det er en svakhet at loven ikke gir anvisning for hvordan energien brukes og ikke gir gode styringsverktøy for brukersiden i energisystemet.

Sosialistisk Venstreparti påpekte ved innføringen av liberaliseringen av energiloven 1. januar 1991 at det burde ha vært utført konsekvensanalyser for å vurdere hvilke priskonsekvenser ordningen ville få for husholdningsabonnentene (Innst. O. nr. 67 (1989-1990)). Dessverre ble liberaliseringen innført uten konsekvensutredning; ordningen har dermed blitt prøvd ut i praksis. Det vil derfor nå være naturlig å sammenligne regimet før 1990 med strømmarkedet etter. En beregning av den samfunnsøkonomiske nytteverdien bør ligge til grunn for en helhetlig gjennomgang. I en slik beregning må virkninger for miljø

og forbrukere tas med. Gjennomgangen må ta utgangspunkt i, og utrede hvordan et nordisk samarbeid med videreføring og utvikling av samkjøringsmodellen fra før opprettelsen av Norpool ville ha vært, sammenlignet med dagens situasjon.

Høstens og vinterens strømkriser har synliggjort problemet ved at store deler av varmebehovet til norske husholdninger ensidig er dekket av elektrisitet. Vanlige husholdninger er i altfor høy grad låst i en strømfelle, og er i mange tilfeller kraftig eksponert for store svingninger i strømprisen når de skal skaffe seg et nødvendighetsgode som varme. Det er derfor også et behov for å revidere energiloven med hensyn til sosiale fordelingseffekter. Det bør i denne sammenheng vurderes hvordan husstander kan sikres et basisforbruk av elektrisitet som et nødvendighetsgode til en rimelig, stabil og forutsigbar pris. En slik vurdering bør inneholde analyser av ressursmessige, samfunnsøkonomiske og sosiale effekter av å regulere deler av energimarkedet.

Videre må nettleiestrukturen gjennomgås, slik at husstander med lavt forbruk ikke straffes og at alle husstander oppmuntres til strømsparing og valg av alternative oppvarmingskilder. Det vises i denne forbindelse til Budsjett-innst. S. nr. 9 (2002-2003) hvor komiteens flertall fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ikke fant at Regjeringen har fulgt opp Stortingets tidligere ønske om å fremme en sak om ulike modeller for nett-tariffing. Flertallet kunne derfor ikke behandle saken angående nett-tariffing og sendte den tilbake med følgende vedtak:

"Stortinget ber Regjeringen i løpet av våren 2003 om å fremme en sak for Stortinget om ulike modeller for nett-tariffing som innebærer at:

1. Det skal utvikles modeller for prisutjevning på nettleie.
2. Det skal utvikles modeller for tariffing som er enkle og robuste mot forandringer."

I dag betaler alle husholdninger nettleie for tilkoblingen gjennom et fast årlig beløp og et tillegg for hver kilowattime de bruker. Det faste årlige beløpet varierte i 2002 fra 403 kroner til 3 224 kroner. Et høyt fast beløp straffer dem som bruker lite strøm, gjør det mindre lønnsomt å spare strøm og mindre aktuelt å investere i alternativ teknologi. Prisen pr. kilowattime i nettleie varierer også sterkt. Gjennomsnittlig nettleie i 2002 var 26,5 øre pr. kilowattime for en husholdning eller bedrift som bruker 20 000 kilowattimer i året. Den høyeste nettleien hadde Rollag Elektrisitetsverk i Buskerud med hele 43,2 øre/kilowattime. Forskjellen utgjør så mye som 3 340 kroner i året for en enkelt husholdning. Reglene for tilknytningsavgifter må gjennomgås for bedre å reflektere gjennomsnittlig nettkostnad og må ikke relateres til forventet forbruk. Det har vært eksempler på at

netteier krever høyere tilknytningsavgift hvis boligfeltutbyggere prosjekterer med alternativ varmforsyning enn når det prosjekteres med elektrisk oppvarming, og derved et høyere elektrisitetsforbruk. Dette virker åpenbart mot sin hensikt hvis man ønsker et redusert elektrisitetsforbruk og alternativ oppvarming. Videre bør det utarbeides et system som differensierer mellom husstander i forhold til forbruk - lavere pris for nødvendig forbruk, høyere pris for forbruk utover det. Det innebærer at modellen for forbruksavgiften for elektrisitet må utredes med sikte på differensiering med hensyn til sosial utjevning og differensiering i henhold til forbruksnivå og forbrukstype. Det bør innføres et skille mellom husstander og fritidsboliger.

Det er også et behov for å gjennomgå loven med hensyn til bedre tørrårssikring. Det innebærer en revidering av manøvreringsreglementene. Dette er bestemmelsene om fylling og tapping av reguleringsmagasiner, og disse bør gjennomgås både individuelt ut ifra ressursutnyttelse og miljøhensyn og samlet sett i forhold til samfunnsnyttene ved bedret forsyningssikkerhet og mindre svingninger i markedsprisen. De samfunnsøkonomiske kostnadene ved en eventuell rasjonering bør legges til grunn for utformingen av regelverket. Det vil blant annet kreve en undersøkelse av om det foregår spekulativ tapping av flerårsmagasiner. Formålet med flerårsmagasiner er at fylling og tapping skjer på flerårsbasis i den hensikt å jevne ut de årlige svingninger i tilsig og avløp fra tilliggende nedbørfelt. Forslagsstillerne viser i denne forbindelse til Innst. S. nr. 113 (2002-2003) fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Odd Roger Enoksen og Inger S. Enger om minstekrav til magasinutfylling i vannkraftverk, hvor hovedbegrunnelsen for å vedlegge forslaget protokollen er at man bør vurdere energiloven, energisikkerheten og energiforsyningen samlet. Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at olje- og energiministeren har meddelt at han på grunn av Norges alvorlige energisituasjon om kort tid vil fremme en stortingsmelding med en grundig gjennomgang av energiloven og spørsmål knyttet til energisikkerhet og energiforsyning. Dette har det senere blitt sådd tvil om, idet Olje- og energidepartementet i Dagsavisen 1. februar 2003 bekrefter at det bare er snakk om "gjennomgang, men at det ikke er bestemt hvilken form denne skal få". Dette forslaget har til hensikt å redusere forvirringen og stadfeste ønsket om en stortingsmelding med en grundig gjennomgang av energiloven og spørsmål knyttet til energisikkerhet og energiforsyning.

I forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 19 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 67 (2000-2001), uttalte en enstemmig komité følgende:

"Komiteen vil be Regjeringen komme tilbake med en vurdering av å etablere et system som muliggjør å

se flere energikilder i sammenheng, både i forhold til miljø, estetikk og sikkerhet for energileveranse og økonomi."

Dette ble omtalt i Ot.prp. nr. 56 (2000-2001) Om lov om endringer i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. (energiloven). Der ble det sagt at spørsmål som kan tas opp i en slik sammenheng, er blant annet konkurranseflaten mellom elektrisk energi og andre energibærere, energiplanlegging, forholdet til omlegging av energibruk og energiproduksjon, rammevilkårene for vannbåren varme mv. Det blir videre konstatert at dette "vil kunne forutsette en ytterligere gjennomgang av, og eventuelt endringer i, energiloven og tilhørende forskriftsverk med sikte på å etablere et mest mulig helhetlig regelverk". Forslagsstillerne regner med at den varslede gjennomgangen vil inneholde disse momentene.

## **FORSLAG**

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en bred gjennomgang av energiloven og i en stortingsmelding foreslå de nødvendige endringer for å inkludere miljøformål i loven og få bedre styring med svingningene i energiprisen. Loven skal revideres for å legge til rette for å redusere avhengigheten til elektrisitet til oppvarming, bedre konkurransekraften til nye fornybare energibærere, øke mulighetene for bærekraftig energiplanlegging og -omlegging, bedre forsyningsikkerhet for elektrisitet, redusere markedseksponeringen for private forbrukere og å få kontroll over de bredere strukturendringene som liberaliseringen har utløst.

20. februar 2003